

Ny Valosoa sy hadihady

Fitondrana Rajoelina

Tsy ho ela dia ho kenda'ny vomanga nasesiky ny tanany

Tsy ho ela intsony dia ho kenda'ny vomanga nasesiky ny tanany izao fitondrana Rajoelina izao, satria ireo atidoha nantsoina hanarina ny Firenena eo amin'ny sehatra rehetra dia tsy manana traikefa sy fahaiza-manao entina manatanteraka izay andraikitra napetraka tamin'ny. Manaporofo izany ny tranga rehetra mipoitra etsy sy eroa eo amin'ny fiainana ara-tsosialy, ara-politika, ara-toekarena, arapandriampahalemana ary ara-tontolo iainana.

Eo amin'ny sehatra sosialy dia efa mampikaikaika ny vahoaka ny fitondran'ny vidim-piainana. Toa tsy fantatr'izao fitondrana izao, fa mialina ao anatin'ny liberalisma eto Madagasikara, ka tsy azo atao velively ny mametra vidin-javatra, satria miankina amin'ny tolotra sy tinady izany, ka arakarak'izay ny vidin'ny entana eny an-tseny. Eo amin'ny sehatry ny fanabeazana indray dia tsaroana tsara ny fanadianana bakalorea tamin'ny 2009 nisian'ny famerenana izany fanadinana izany, noho ny fisian'ny laza adina nivoaka talohan'ny fotoana. Amin'izao fotoana izao ihany koa dia misy mitaky sara-pisoratana anarana amin'ny fanadinana izay tsy mbola nisy tahaka izany nandritra ny enim-polo taona. Iaraha-mahita ny fijalian'ny mpianatra eny amin'ny ambaratonga ambony noho ny tsy fahaloavan'ny mpitondra ny vatsim-pianarana volana maro. Tsy fantatra intsony na tratry ny tsy fahafahana mandoa vola intsony (cessation de paiement) ny fitondrana, na voahodinkodina amin-javatra hafa ny vola efa natokana amin'izany. Ahilika amin'ny resaka "digitalisation" ny toe-javatra ary andrasana misy hatrany ny fitokonana vao mikoropaka ny mpitondra. Eo amin'ity sehatra ity ihany dia hatramin'ny karaman'ireo mpandraharaha no tsy voalaoa. Torak'izany koa eo amin'ny sehatry ny fahasalamana, ka mitaraina ireo mpitsabo mpanampy nampiasain'izao fitondrana izao, noho ny resaka covid-19. Ny vahoaka indray dia fahanana izao karazana "tosika" rehetra izao kanefa vonjy tavanandro ihany izany, fa tsy mahavita taona ary tsy mahavaha ny tsy fanjarian-tsa-kafo velively.

Eo amin'ny sehatry ny politika dia misy goaika antitra manana traikefa eo akainkin-dRajoelina Andry kanefa dia mahagaga fa tsy hain'izy ireo ny manolotsaina azy tsy hanao kilalaon-jaza ny fitantanana ny Firenena. Tsy takona afenina mantsy ny tsy fahamarinan-toerana sy ny korontana ary ady an-trano eo anivon'ny antoko TGV na ireo vondron'antoko Armada na ny Mapar na ny IRD na ny IRK. Tsy misy fahaiza-manao eo amin'ireo mpiaradia amin-dRajoelina

Andry ireo, ka mitsapatsapa izy ireo eo amin'ny fanatanterahana ny IEM, PEM, Plan Marshall, Velirano, ka amin'izao herintaona mahery kely sisa amin'ny fepotoana hitondran'ny izao dia tsy misy vokatry mivain-gana: ny teo tsy vita, ampanantenaina indray ny hafa. Ny toekarena eto Madagasikara izay mifototra amin'ny fambolena izay mitaky fotodrafitrasa na ozinina entina manodina ny vokatry sady miteraka asa ho an'ny tanora koa. Mitotongana ny ariary noho ny tsy fifandanjan'ny fanafarana sy fanondranana entana (balance commerciale). Afarana ny vary avy any ivelany izay mamelona ny mpamboly any kanefa mambotry ny tantsaha malagasy. Manampy trotraka izany ny tsy fifehezan'ny mpitondra ny fanondranana antsokosoko ny harem-pirenena ary tsy azo ekena ny tsy fitadiavana ireo atidoha mikotrika izany. Manaiky ny mpitondra fa manana ny lisitr'ireo mpandraharaha manondrana entana any ivelany tsy mamerina ny vola vahiny (devise) eto amin'ny Firenena kanefa dia tsy samborina izy ireny sady tsy sahin'ny mpitondra havoaka ho fantatra ny anarany. Toa midika izany fa misy kopaka isasahana ao. Iaraha- mahalala koa fa ataon'izao fitondrana izao ho toy ny omby vavy be ronono ny orinasam-pirenena, Air Mad, Jirama ary efa manara-dia ireo ny Cnaps, amin'izao fotoana izao. Manana jeneraly aman-jatony ny foloalindahy eto Madagasikara kanefa tsy nisy niatrika ady akory izy ireny, fa toa lasa mpanao politika, ka miaro ny eo amin'ny fitondrana fa tsy "Miaro ny Vahoaka sy ny Fananany", sy "Ho an'ny Tanidrazana" araka ny teny filamatra isaky ny andian-tafika. Tsy hita isaina intsony ny fitaovam-piadiana mahery vaika eo am-pelatanaan'ny tafika kanefa manahirana ny fahafantarana, fa mitaintaina andro aman'alina ny vahoaka any ambany ravinkazo any, noho ny asan-dahalo sy ny asanjolahy. Mitangorona an-tanàn-dehibe ny ankamaroany kanefa entina mamoritra izay manao fihetsiketsehana mitaky ny zony fotsiny izy ireo. Notendrena ho mpanolotsaina manokan'ny filohan'ny Repoblika indray ny SEG teo aloha, ka mametrampanontaniana ny maro hoe noho ny fahitan'ity jeneraly ity ny zava-miafina tsy hitan'ny olona sa noho ny maha stratejy azy eo amin'ny lafiny famoretana? Manafafana ny toe-draharaha eto amin'ny Firenena, ka manahy izao fitondrana izao sao ho tonga amin'ilay fahendren'ny Ntaolo hoe "ny tody tsy misy fa ny atao no miverina".

Andry Tsiavalona

PR NARISON STEPHAN

Milentika ny firenena koa mifohaza Ra-Malagasy

Nifarana tamin'ity herinandro ity ny fandalovan'ny Pr Narison Stephan nandritra ny 2 volana, teto an-tanindrazana, izy dia mpampianatra mpikaroka eto Madagasikara sy any ivelany, manam-pahaizana manokana momba ny Fizikan'ny Angôvo Avo, Fizika Nokleary, na Physique des Hautes Energies. Filohan'ny fikambanana AGMM ihany koa, na ny fikambanana Association Gasy Miara-Mandroso izy. Nambarrany fa : « natao ireo Conference momba ny Physique des Hautes Energies (HEP), niaraka tamin'ny Institut de Recherche HEP/MD-Universite Ankatso, sy ny Association Gasy Miara-Mandroso (AGMM) ary nozaraina maimaimpoana ho an'ireo Tanora sy Mpikaroka eny amin'ny Universite sy ny ARUPE - Eglise Catholique (Farahivohitra) ny mahakasika ny

sehatry ny fikarohana momba ny angôvo avo. Nohon'ny hafihin'ny fotoana sy ny fahasahiranana dia tsy afaka nandeha tany amin'ny faritra, namaly ny fangatahanareo fa hezahina hatao amin'ny diaa manaraka amin'ny Septembre izany. Nahafinaritra ny fandalovana 2 volana taty Madagasikara, satria hita maso ny halafon'ny fiainana (PPN, Gaz, lasantsy, Jirama, Telephone,...), ny fijalian'ny vahoaka madinika, ny Kolikoly sy ny Fanadiovan-tenan'ireo Cols Blancs (dahalo ambony latabatra,...) ny Insecurité :tsy fandiampahalemana (dahalo an-tanety, mpamaky trano, mpanendaka, mpagaram-posy,...), ny kitranoantrano sy lesoka maro eo amin'ny fitondrana ankehitriny,... Resahina eto amin'ny manaraka ihany ny fandrosoan'ny Fikarohana Siantifika, ny Politika eto

Madagasikara sy ny Geo-Politique (Ukraine - Rusie, Ffidianana Président Frantsay oharina amin'ny fifidianana eto Madagasikara...). Mifohaza Ra-Malagasy indrindra ianareo Tanora, fa tena tsapa izao, fa milentika ny Firenentsika (faha-5 amin'ny gisitra amin'ny firenana mahantra ary taux de décroissance -7%), nefa tany manan-karena. Aza voarebireby intsony amin'ireo Werawera sy Tampimaso misy amin'izao fo-

toana izao. Tsy nitondra ary tsy hitondra soa ho anao sy ny Firenana ireo zava-bita hatramin'izao. Ohatra ireo hopitaly manara-penitra tsy misy dokotera sy fitaovana, ireo Universite tsy misy mpampianatra, ireo building ho an'olona vitsy. Sokafy ny Maso ary Diniho tsara ny Fiainana izay vao Miroboka Manohana izay Tianao ary tsy entin'ny Fanatisme Politika fotsiny, fa sao dia Mane-nina any aoriana any ohatr'izao tranga ankehitriny izao. Fandrosoana lovain-Jafy sy fiadanana no tadiavinantsika rehetra", hoy izy. Ankoatra izany, nararaotra nikarakara ny tanànany nilaozany 2 taona sy tapany mahery eny Andranotapahina Ambohidratrimo tamin'ny confinement koa izy, sady nitondra ny anjara zanakazo fiarovana ny tontolo iainana.

Nangonin'Isambilo

NY TENY FIAINANA

"Izay tsy miara-mamory amiko dia manahaka".
Matio 12:30

Olanana samy hafa misy

Ny vola zaraina no tsy misy dia ny digitalisation no ampangaina

Nampiedinedina an'Ingahy Rajoelina hatramin'ny taona 2020 ny filazany hoe: ampiharina ny "Digitalisation", any amin'ireo fokontany manerana an'i Madagasikara, toy izany koa ny amin'ny fizarana ny vatsim-pianaran'ny mpianatra.

Ny fe-potoana nolazain'Ingahy filoha hamitana ireo dia efa dila elabe, hatramin'izao anefa na ireo fokontany eto Antananarivo Renivohitra aza dia tsy mbola misy tokontaniny, satria na ny solosaina ampiasaina aza mbola any ankibon'ny omby.

Momba ny vatsimpianaran'ny mpianatra indray dia tsy misy ny vola mivoaka raha tsy misy fandorana kodiarana, sady izay indray maro amin'ireo mpianatra aradalana no tsy any anatin'ny lisitra, dia mifanome tsiny sy mifanilika andraikitra ny Paositra sy ny Minisitran'ny Fitantanambola ary ny Minisitran'ny Fampianarana Ambaratonga Ambony, maro tamin'ireo mpianatra tsy nahazo vola no nahavita niteny hoe: avereno amin'ilay fomba tsotra fahiny dia omeo ny volanany fa tsy mamely ilay "digitalisation".

Fomba fiasa any amin'ny firenena rehetra ny "digitalisation", manamora ny fitsinjarana sady misoroka ny kolikoly ihany koa, fa matoa tsy mahomby ny antsika malagasy dia antony roa ihany:

- tsy mahafehy ilay fitaovana ampiasaina ireo mpikirakira ny solosaina.
- tsy lavorary na tsy ampy ny isan'ny fitaovana ampiasaina.

Ireo antony roa ireo ihany no mahatonga ny tsy fahombiazana, fa ny heno mivoaka ny vavan'ireo tompon'andraikitra dia ny hoe mbola misy lesoka kely eo amin'ny fampiasana ilay "digitalisation", kanefa ilay vola ho zaraina mihitsy no mbola ifampitadiavana, na koa tsy voaloan'ny tompon'andraikitra aradalana ny karaman'ireo teknisiana mpikirakira ny solosaina. Ny hetahetan'ny mpianatra dia tsotra, omeo ny vola efa voasoratra tao amin'ny lalana mifehy ny tetibola, aloavy ny karaman'ireo teknisiana mpikirakira ny fitaovana ary tohizo ny fampiasana ny "digitalisation", fefa vava navoakan'Ingahy Rajoelina ny fampiasana an'io fomba maoderina io, satria ny vola tokony hisy raha mandeha tsara ny fitantanana.

Ny Valosoa

TONOMORALO

Fampidinana fa tsy famerana

Vidin-javatra indray no hoe kasaina mba hoferana? Sao dia tetiky ny "donto" sy ny "tsy ampy fifeverana"? Raha izany no mba paika, aza mino rey vahoaka, Fa dia tena famitahan'ny mpitondra tsisy hapoaka!

Ny sinoa sy ny karana na ireo ngeza mpamongady, Ireny hatrany no ho voky raha izay no tetikady. Fa isika, mbola hiaina anaty fahantrana lalina, Ary tena mbola hikitra sy ho lava indray ny alina!

Fampihenana no takiana, fampidinana no ilaina, Fa tsy rediredy lava ho fanodinana ny saina. Tsy dia dondrona daholo isika gasy mianakavy, Fa izao dia famitahana, ary koa ronono an-tavy!

Ka dia tsotra anio ny teny ho anareo izay "belazao", Dia ireo miandraikitra ny varotra ka manao ny tsy fanao. Tsy hanova inona mihitsy ilay famerana kasaina, Fa averina eto indray: ny fampidinana no ilaina.

TSIMIMALO (07-04-22)